

МИХАЙЛО ВОЛОШИН – ДИРИГЕНТ, СПІВАК, КОМПОЗИТОР, МУЗИЧНИЙ КРИТИК

Серед митців, чия творчість формувала та визначала обличчя музичного мистецтва Західної України першої половини ХХ ст., варто згадати і Михайла Волошина (1877-1943), спадщина якого настільки багатогранна і цікава, що потребує окремого дослідження. Поодинокі згадки про М.Волошина знаходимо у тогочасних львівських часописах. Його концертна діяльність як диригента і співака фрагментарно висвітлюється в музикознавчих працях С.Людкевича [18; 19], книгах Л.Ханик [25], Л.Мазепи і Т.Мазепи [20], довідкових матеріалах [1; 21; 24]. Вагому частку в дослідженні цієї непересічної постаті становлять його музично-критичні статті, що публікувалися в часописах “Діло”, “Наші дні”, “Громадський вісник”, “Неділя”, “Музичний альманах”, “Руслан” та ін., а також хорові твори М.Волошина та солоспіви.

Метою пропонованої публікації є визначення вагомого внеску М.Волошина в розвиток музичного мистецтва Галичини. Завданнями статті вважаються: висвітлення етапів творчої діяльності М.Волошина у двох виконавських ділянках – як диригента і співака; аналіз його композиторського доробку та чималої музично-критичної спадщини.

Народився Михайло Волошин у 1877 році в селі Ролів поблизу Дрогобича. Закінчивши в 1906 році юридичний факультет Віденського університету, працював адвокатом, був оборонцем у політичних процесах в Галичині в 1930-х рр., президентом Львівської Адвокатської Палати (1941-43), президентом Надзірної Ради “Центробанку”, президентом Надзірної Ради Народної Торгівлі, членом ЦК УНДО (1925-1939). Попри добру юридичну освіту та яскраву адвокатську кар’єру, М.Волошин здобув і музичний вишкіл, навчаючись у Вищому музичному інституті ім. М.Лисенка у Львові в класі сольного співу у Галини (Олени) Ясеницької та в класі гармонії А.Вахнянина, був також секретарем Музичного інституту ім. М.Лисенка [20, с.221].

Закоханий у музику, з палким бажанням активної праці, М.Волошин поринає в творчу атмосферу хорового товариства “Львівський Боян”. Упродовж восьми років він активно працював як диригент хору, готуючи цікаві та високопрофесійні концертні програми, до яких, поруч із численними новими творами українських митців, дедалі частіше вводились великі композиції з оркестром західноєвропейських авторів. С.Людкевич схвально відгукувався на таку діяльність товариства і його диригента: “Чималу заслугу в цім напрямі положив, поруч інших, талановитий диригент “Бояна” д-р М.Волошин (1906-1913), який переклав текст і вивів на естраді згадані тут ораторії Бруха (“Гарна Олена” – *О.Н.*), Гріга (“Олаф Трігвасон” – *О.Н.*), Генделя (“Ізраїль в Єгипті” –

О.Н.) (у частинах)” [19, с.381]. “Львівський Боян” під орудою М.Волошина плідно працював, даючи велику кількість концертів, щороку організовувались Шевченківські свята, колектив виїжджав з виступами до Кракова, Перемишля, Станиславова, Стрия, Дрогобича, а також інших міст Західної України та Польщі. На виступ “Львівського Бояна” у концерті пам’яті Т.Шевченка (5 березня 1908 р.), де виконувались твори Чайковського, Бруха, Рубінштейна, Б.Вахнянина, Лисенка, у часописі “Діло” з’явилась рецензія, в якій зазначалось: “Бруха “Прекрасна Олена” хор під управою М.Волошина виконав дуже гарно... Кульмінацією концерту було чудове виконання хором “Бояна” кантати Лисенка “Б’ють пороги”. Тяжко бути диригентом в наш час, диригентом, який би стояв на висоті завдань мистецтва. М.Волошин зі своєю місією справився вповні. Талановитий, музично грамотний, він зумів підняти товариство на відповідну висоту” [25, с.42].

1911 року відбулись святкування 20-ліття існування “Львівського Бояна”. Перший концерт відбувся 10 травня 1911 року і складався з двох частин. До програми входили твори П.Чайковського, С.Людкевича, Д.Січинського, Е.Гріга, А.Рубінштейна. Згодом колишній член “Львівського Бояна”, а потім представник “Перемишльського Бояна” О.Садовський опублікував рецензію на цей виступ у часописі “Діло”, де наголошував, що: “Виконання “Львівським Бояном” Гріга “Олаф Трігвазон” викликало у публіки велике враження. Надзвичайна чистота інтонацій, ясність дикції, гармонійність хору і оркестру – все це велика заслуга праці “Бояна” і його диригента М.Волошина. “Боян” на цей раз може собі гратулювати так совісної праці і так солідного диригента” [25, с.46]. Автор із задоволенням стверджує, що українська естрада дочекалась артистичного, високо професійного виконання творів європейських композиторів.

В наступні роки під орудою М.Волошина з великим піднесенням відбулись два концерти, організовані в честь М.Шашкевича (6 і 7 листопада 1911 р.), два концерти присвячені творчості І.Франка (1912-13 рр.), концерт “Народної пісні” (4 листопада 1913 р.), де звучали українські народні пісні в обробці М.Лисенка, О.Кошиця, С.Людкевича, К.Стеценка, Ф.Колесси та ін.

Згодом Товариство “Боян” нагородило своїх найбільш заслужених діячів найвищою відзнакою – почесним членством, серед яких, поряд із В.Шухевичем, С.Федаком, А.Вахнянином, Ф.Колессою, Г.Ясеницькою, С.Людкевичем, Й.Домаником та І.Рожанковською, був нагороджений і М.Волошин [19, с.383].

М.Волошин був також диригентом хору “Бандурист” (1912-1914), а в 1921-1925 рр. знову повернувся до “Львівського Бояна”. Було підготовлено низку концертів, присвячених творчості О.Нижанківського, М.Вербицького, 100-літтю від дня смерті Д.Бортнянського, який вирізнявся великою і

складною програмою (виконувались Концерти №5, 9, 11 та 19 Д.Бортнянського), що довело, “яку колосальну і натхненну працю вложили в нього обидва диригенти “Бояна” – С.Людкевич і М.Волошин” [25, с.59].

Вагомою подією в тогочасному музичному житті були два фестивалі хорової музики українських композиторів, приурочені до 100-літніх роковин заснування першого професійного хору в Галичині, а саме – в Перемишлі 1829 року. В концертах фестивалю, що відбулися 26 травня 1929 року у Львові та 5 червня 1929 року в Перемишлі, брали участь хори “Львівський Боян”, “Перемишльський Боян” та “Стрийський Боян”, виконуючи твори А.Вахнянина, В.Матюка, І.Лаврівського, К.Стеценка, М.Лисенка, І.Воробкевича, М.Копка, Й.Кишакевича, М.Леонтовича, Д.Бортнянського, М.Вербицького. А диригували на концертах заслужені старші диригенти: С.Федак, М.Волошин та Й.Кишакевич.

Михайло Волошин був надзвичайно активною творчою особистістю, дійсним та винятково дієвим учасником різноманітних товариств, зокрема, від 1903 року – член та заступник голови Союзу співацьких і музичних товариств, яке з часом (1907) було перейменовано на Музичне Товариство ім.М.Лисенка, СУПРОМу, Товариства драматичного ім.І.Котляревського (соліст), оперної студії при “Львівському Бояні” (художній керівник і соліст) та ін. [21, с.389].

Досить часто М.Волошин виступав як соліст, адже пройшов курс вокалу і отримав добрий вишкіл в класі Олени Ясеницької, з якою згодом одружився.

Олена (Галина) Ясеницька-Волошин – піаністка, співачка (альт), народилася в 1882 році в селі Тирава Сольна на Лемківщині. Музичну освіту здобула у Віденській консерваторії (1902), навчаючись у Т.Лешетицького, Е.Зауера, Є.Лялевича та А.Кессісого [16, с.333]. Від часу заснування Вищого музичного інституту ім.М.Лисенка до 1939 року О.Ясеницька працювала викладачем фортепіано та сольного співу, а з 1939 до 1944 – викладач фортепіано Львівської консерваторії. Після смерті директора інституту А.Вахнянина у 1908 році піаністка деякий час була іменована артистичним директором Вищого музичного інституту ім.М.Лисенка [20, с.228]. В 1903-05 та 1910-11 рр. О.Ясеницька виконувала також обов’язки чергового диригента “Львівського Бояну”, була надзвичайно музикальною, обдарованою піаністкою, вела оперний гурток талановитої студентської молоді.

Часто виступала з сольними концертами на вечорах, влаштованих “Львівським Бояном”. На Шевченківському святі в 1900 році у Львові та Чернівцях Г.Ясеницька виконувала “Баладу” І.Гржималі. Піаністка концертувала і як акомпаніатор “Львівського Бояну”. Популярним було також і тріо у складі викладачів Вищого музичного інституту ім.М.Лисенка – Г.Ясеницька (фортепіано), Ф.Кребс (скрипка), А.Вольфсталь (віолончель). Г.Ясеницька акомпані-

О.Німілович. Михайло Волошин – диригент, співак, композитор, музичний критик

нувала співакам Г.Крушельницькій, О.Любич-Парахоняк, М.Сабат-Свірській. Виступала в інструментальних ансамблях із скрипальями Ф.Кребсом, Р.Криштальським, віолончелістом П.Пшеничкою.

Від 1944 року, після смерті чоловіка М.Волошина, піаністка була на еміграції у Кракові, Німеччині, а згодом у США, де і померла в 1980 році [22, с.554].

Творча співпраця двох талановитих особистостей сприяла ще більшому розвитку їхніх обдарувань.

Сольна кар'єра М.Волошина (ліричний тенор) розпочалась в 1902-03 рр. в театрі “Українська бесіда”, де він виконував партії в операх “Катерина” М.Аркаса, “Запорожець за Дунаєм” С.Гулака-Артемовського.

В 1903 році М.Волошин брав участь в ювілейному концерті М.Лисенка у Львові та 25 червня 1904 в Чернівцях, де відбувся великий концерт “Буковинського Бояна” під керівництвом М.Лисенка. Звучали кантата “Б'ють пороги”, “Тей, не дивуйте добрії люди” в супроводі симфонічного оркестру, кантата “На вічну пам'ять Котляревському”, яку виконували хор, оркестр та солісти С.Смаль-Стоцький і М.Волошин. М.Лисенко був зворушений теплою атмосферою зустрічі та майстерністю всіх виконавців, цей концерт перетворився на велике музичне свято Буковини.

М.Волошин входив до складу делегації від Галичини на похороні М.Лисенка в Києві 1912 року. А 15 грудня цього ж року в залі Народного дому у Львові Музичне Товариство ім.М.Лисенка організувало вечір, присвячений пам'яті композитора з рефератами С.Людкевича “М.Лисенко як творець національної української музики” та Ф.Колесси “Народний напрям в творчості М.Лисенка”, виступами хорів “Львівський Боян” та “Бандурист”, піаніста Т.Шухевича, соліста М.Волошина, який виконав два солоспіви “За думою дума” та “Я не кляв тебе, о зоре”.

Досить плідно М.Волошин як соліст співпрацював із хором “Бандурист”. В одному з відгуків на концерт колективу в 1906 році С.Людкевич зазначав: “Всі три сольні продукції в програмі, добірні під оглядом змісту, як п.Волошина (Січинського – “Finale”, Лисенка – “Садок вишневий”), п.Садовського соло скрипка (Hellmesberger-a “Meeresgewitter”) і п.Т.Шухевича, виконані були не тільки бездоганно з повним опануванням технічним, але також (особливо п.Волошина й Й.Садовського) з певним, справді артистичним полетом і розмахом” [19, с.430].

В серпні та вересні 1906 року 16 хористів “Львівського Бояна” об'їздили з концертами східну Галичину та Буковину, знайомлячи слухачів з новими творами галицьких композиторів. Виступи відбувались в Тернополі, Підволочиську, Збаражі, Скалі, Бурштині, Косові, Снятині, Чернівцях, Заліщиках, Чорткові, Золочеві, Львові. З цілою групою хористів концертували і солісти: піаніст Т.Шухевич, скрипаль О.Садовський, соліст-тенор М.Волошин, які

збагачували програми інструментальними та вокальними творами західно-європейських і українських композиторів.

У рецензії на концерт в честь Т.Шевченка, влаштований товариством “Бандурист” у 1922 році, С.Людкевич, даючи схвальну оцінку майстерності хору, диригента Р.Орленка-Прокоповича, яскраво охарактеризував і виступ соліста Михайла Волошина: ““На вулиці” Ф. Колесси — один з найскладніших наших давніх мужеських хорів, був виведений старанно, зробив своє враження та мусів бути повторений. До ефекту твору причинилося в значній мірі мале тенорове соло на тлі хору, незвичайно гарно і інтелігентно виконане п. д-ром Волошином, якого голос ще нічого не втратив із краси й свіжості” [19, с.469]. Співак завжди був організатором і учасником (як соліст і диригент) Шевченківських та інших музично-драматичних вечорів у різних містах Західної України і Польщі, де часто виступав в ансамблі з Соломією та Ганною Крушельницькими, Філуменою Лопатинською, Богданом Вахнянином.

Михайло Волошин як композитор відомий низкою хорових і сольних вокальних творів. Його солоспів до віршів Т.Шевченка “Ой гляну я, подивлюся” [15] із супроводом фортепіано був нагороджений другою премією на конкурсі “Львівського Бояна” у 1903 році та отримав схвальний відгук С.Людкевича у його праці “Вокальна музика на тексти поезій Кобзаря” [18, с.268]. Твір часто виконувався у концертних програмах, присвячених пам’яті великого поета, а також входив до репертуару видатного українського співака М.Менцинського, про що стверджував і С.Людкевич: “З галицьких композиторів він (М.Менцинський. — *О Н.*) (трохи пізніше) взяв у програму деякі солоспіви Січинського (особливо “Finale” та “Із сліз моїх”) і декілька інших (наприклад, мого “Черемоша”, М.Волошина “Ой гляну я, подивлюся” й ін.) [18, с.423].

Солоспів “Ой гляну я, подивлюся” написаний в тональності f-moll (4/4). Покладена на музику М.Волошином поезія Т.Шевченка, створена в 1848 році на засланні в Орській кріпості, передає мрії автора про повернення в Україну, про довгоочікувану волю, але важка реальність не дозволяє цим бажанням збутись.

Три такти фортепіанного вступу одразу вводять слухача в образний і мелодичний світ твору, вже в другому такті з’являється короткий мотив мелодії солоспіву, а у третьому такті динамічне наростання акордової фактури із октавними тремоло в лівій руці приводять до вступу вокальної партії, яка на початку твору має кантиленну, зображальну природу. Тематизм фортепіанного супроводу пов’язаний інтонаційно з вокальною мелодією, а часом супровід перетворюється на звичайний гармонічний акомпанемент. У фортепіанній партії композитор використовує арпеджіо, як інструментальне наслідування кобзи на словах “на той степ широкий”, як згадка поета в неволі про рідну землю.

Епізоди твору зв'язуються двотактовими фортепіанними побудовами. В середньому розділі ("Пішов би я") змінюється розмір твору (3/4), а також і темп – *Tempo di Marcia*. Мелодична лінія насичена пунктирним ритмом, а супровід стає акордовим, що надає солоспіву маршового колориту. На словах – "Молившись Богу, / Там би я..." – вокальна партія обривається на гармонії зменшеного септакорду VII ступеня, що передає безвихідь, нездійсненність мрій поета про повернення в Україну. В партії фортепіано звучить безперервний рух тридцять другими нотами по звуках цієї терпкої гармонії.

У завершальному епізоді (*Quasi recitativo*) повертається розмір 4/4, відбувається ріст емоційної напруги, що передає зміст поезії про життя без надії. Кульмінаційній вершині твору притаманне насичення вокальної партії окремими розмовними, короткими репліками, паузами при акордовому типі викладу фортепіанного супроводу. Всі музичні засоби виразовості, використані композитором, спрямовані на відтворення змісту Шевченкової поезії. Солоспів "Ой гляну я, подивлюся" М.Волошина був опублікований підручним видавництвом "Львівського Бояна" в 1905 році.

Ще один вокальний твір композитора "Засни" для сопрано в супроводі фортепіано прозвучав у травні 1905 року в програмі етнографічного концерту, влаштованого "Львівським Бояном", у виконанні співачки Г.Крушельницької [25, с.39].

Хорова композиція "Чого мені тяжко" М.Волошина до віршів Т.Шевченка була написана в 1909 році для чоловічого хору, а вже в 1911 автор зробив аранжування і для мішаного хору. Видання цього твору для мішаного хору вперше з'явилося в 1911 році в збірнику "Кобзар", присвяченому 50-літтю від дня смерті Т.Шевченка у Львові. Згодом, в 1922 році, відомий диригент, композитор, нотвидавець, священик Євген Турула опублікував його в збірнику "Музика до Кобзаря". Твір "Чого мені тяжко" для чоловічого хору вийшов друком у підручному видавництві хору "Бандурист" в 1922 році [14]. З цього часу твори М.Волошина не перевидавались.

В поетичному тексті хору "Чого мені тяжко" передається особиста драма героя, самотність, туга. Композитор використовує наскрізний тип розвитку. Мелодична лінія з пунктирним ритмічним малюнком та *tenuto* на першій і другій долях такту підсилюють сумовиті тони запитання "Чого мені тяжко?", "Чого серце плаче?" Кульмінаційній вершині першого розділу ("Чого ти бажаш?") притаманний безперервний рух шістнадцяток у всіх голосах хорової партитури.

У хоровій фактурі наступного епізоду ("Засни, моє серце, засни, не вкрите, розбите, навіки засни") композитор вводить соло баса на тлі хорового, витриманого тонічного тризвуку на рр. Басове соло звучить як колискова із хвилеподібною динамікою.

Для тематизму подальшого кульмінаційного розділу (*ben marcato*, *ff*) характерні висхідні стрибки на інтервал кварта і септіми, що підсилює трагічний зміст твору.

Завершується хорова композиція в сумовитих тонах, при заколисуючій динаміці. Композитор використав тут різноманітну хорову фактуру: унісонне й акордове звучання, соло, спів *motomando*. Твір неодноразово виконувався в програмі Шевченківських вечорів, був у репертуарі багатьох хорових колективів Галичини.

Композиторська спадщина М.Волошина потребує великої пошукової роботи, адже достеменно не відома кількість його творів та їх жанрова специфіка.

Досить активно працював М.Волошин на ниві музичної публіцистики. Його рецензії з'являлися в різних виданнях: "Діло", "Руслан", "Громадський вісник", "Нова Буковина", "Kolnische Theater Rundschau", "Deutsch Volksblatt; великі статті про "Вищий музичний інститут ім. М.Лисенка у Львові" (в "Альманаху музичному" на рік 1904), "Львівський Боян" (в "Ілюстрованому музичному календарі"), творчість Густава Малера (в "Неділі") та його VIII симфонію (в "Ділі"), а також про постать Модеста Менцинського в світлі німецької музичної критики (в "Неділі") та ін.

Одна з перших рецензій М.Волошина в часописі "Діло" з'явилася в 1901 році – це відгук на вечорниці в пам'ять 40-х роковин смерті Т.Шевченка, які були проведені силами академічної (руської) гімназії у Львові 12 березня цього ж року. Написана рецензія на належному фаховому рівні, хоч пропонувалася для найширшого кола читачів.

Перу М.Волошина належить декілька рецензій на оперні та опереткові постановки у Львові ("Трістан та Ізольда" [7], "Наталка Полтавка" [6], "Роксоляна" [11], "Троянда Стамбула" [13]). Високу оцінку рецензента отримала прем'єра історичної опери Д.Січинського "Роксоляна", поставлена українським театром.

У своїх дописах М.Волошин часто висвітлював та аналізував виступи учнів Вищого музичного інституту ім. М.Лисенка, хору "Бандурист", хору учнів Академічної гімназії у Львові, музичного гуртка "Академічна громада", співачки М.Сіяк. Особливо багато рецензій та статей автор присвятив видатному співакові М.Менцинському. У статті "Модест Менцинський" в світлі німецької музичної критики" М.Волошин подає огляд сучасних йому умов розвитку української культури, знову наголошує на відсутності української сцени та зауважує, що найбільшою підтримкою для визначних представників українського культурного напрямку є доброзичлива, мудра, справедлива і поважна критика.

З більших розвідок М.Волошина назвемо статті про "Вищий музичний інститут ім.М.Лисенка у Львові" [4], хоровий колектив "Львівський Боян"

О.Німілович. Михайло Волошин – диригент, співак, композитор, музичний критик

[5], а також про творчість Г.Малера [8; 9]. В статті “Вищий музичний інститут ім.М.Лисенка у Львові” автор розкриває історію виникнення інституту, подає опис приміщень, звіт роботи навчального закладу за перший навчальний рік.

Наступна стаття М.Волошина про “Львівський Боян” дає нам уяву про діяльність хорового товариства, зміст концертних програм, за роками вказується керівний склад колективу. Автор подає порівняльну характеристику концертних виступів, програм, праці диригентів.

Цікавими є дві статті “Густав Малер і його VIII симфонія” [8] та “Густав Малер” [9].

М.Волошин пише, що “про Малера можна говорити як про прототип такого діригента, який є паном і то необмеженим паном музичної ситуації, який, опанувавши до найменших подробиць твір музичний, здвигає з нагромадженого компоністом матеріалу суцільну статтю твору, що у мертве тіло композиції вливає душу і дуже часто, передусім при прем’єрах, рішає майже про судьбу і будучину твору компоніста” [9, с.6]. Автор статей вважає, що хоч Г.Малер не є українським композитором, все ж своєю диригентською майстерністю, композиторською творчістю спонукає його до написання статті, щоб ознайомити якнайширші кола шанувальників музичного мистецтва із спадщиною “геніальної” людини.

Завдяки рецензіям, оглядам та статтям М.Волошина й інших музичних діячів у тогочасній пресі (1901-1924) ми можемо вивчати музично-концертне, театральне життя Галичини.

Композиторська, виконавська, диригентська діяльність М.Волошина відігравала важливу роль у справі піднесення рівня та популяризації музичного мистецтва в Західній Україні у перших десятиріччях ХХ ст.

1. Волошин Михайло // Енциклопедія українознавства (Перевидання). – К.: Глобус, 1993. – Т.1. – С.315.
2. Волошин М. Вечорниці в пам’ять 40-х роковин смерті Шевченка // Діло. – 1901. – Ч.47. – С.3.
3. Волошин М. Шевченкове свято в руській гімназії у Львові // Діло. – 1904. – Ч.59. – С.3.
4. Волошин М. Вищий музичний інститут у Львові // Альманах музичний. – 1904. – С.102-104.
5. Волошин М. Львівський Боян // Ілюстрований музичний календар. – 1904. – С.103-111.
6. Волошин М. “Наталка Полтавка” серед наших робітників // Діло. – 1908. – Ч.260.
7. Волошин М. Трістан і Ізольда // Діло. – 1910. – Ч.95.
8. Волошин М. Густав Малер і його VIII симфонія // Діло. – 1910. – Ч.216, 217.
9. Волошин М. Густав Малер // Неділя. – 1911. – Ч.22. – С.4-6.
10. Волошин М. Модест Менцинський у світлі німецької музичної критики // Неділя. – 1911. – Ч.47. – С.1-3.
11. Волошин М. Роксоляна // Діло. – 1912. – Ч.37. – С.1-2.
12. Волошин М. Модест Менцинський в Стрию // Діло. – 1912. – Ч. 134.
13. Волошин М. Троянда Стамбула // Громадський вісник. – 1923. – Ч. 30. – С.5.
14. Волошин М. Чого мені тяжко. – Львів: Підручне видавництво “Бандуриста”, 1992.
15. Волошин М. Ой гляну я, подивлюся. – Автограф // Рукописний відділ ЛНБ ім. В.Стефаника, конс. 24/1, п.13.

16. Історія української музики. – К., 1990. – Т.3. – С.298, 333, 363.
17. Касперт А. Шевченко і музика. – К., 1964. – №53, 54, 287, 528. – С.17, 33, 49, 51.
18. Людкевич С. Дослідження. Статті. Рецензії. Виступи / Упорядкування З.Штундер. – Львів: Дивосвіт, 1999. – Т.1. – 496 с.
19. Людкевич С. Дослідження. Статті. Рецензії. Виступи / Упорядкування З.Штундер. – Львів: Дивосвіт, 2000. – Т.2. – 816 с.
20. Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до музичної академії у Львові. У двох томах: Том 1. – Львів: СПОЛОМ, 2003. – 288 с.
21. Медведик П. Діячі української музичної культури (Матеріали до біобібліографічного словника) // Записки НТШ. – Том. ССXXVI: Праці музикознавчої комісії. – Львів, 1993. – С.389-390.
22. Медведик П. Діячі української музичної культури (Матеріали до біобібліографічного словника) // Записки НТШ. – Том. ССXXXII: Праці музикознавчої комісії. – Львів, 1996. – С.554-555.
23. Модест Менцинський: Спогади. Матеріали. Листування / Автор-упорядник М.Головащенко. – К.: Рада, 1995. – 462 с.
24. Sonevys'kyi I., Palidvor-Sonevits'ka I. Dictionary of Ukrainian composers. – L'viv, 1997. – P.307.
25. Ханик Л. Історія хорового товариства "Боян". – Львів, 1999. – 121 с.
26. Хроніка // Наші дні. – 1943. – Ч.8. – С.15.

In this article M.Voloshyn's contribution to the Halychyna's music culture of the first part of XX century is uncovered. He was very active in the choral music association Boian and conducted this choir. This paper also features important stages of the creative activity by M.Voloshyn as a singer, composer and music critic.

Світлана Вишневська

ВИКОНАВСЬКА ТА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СПІВАЧКИ ТАМАРИ ДІДИК

Наукова зацікавленість питаннями, проблематика яких торкається простеження еволюційного шляху розвитку професійного вокального мистецтва, регіональних особливостей становлення музичної культури України, належить до актуальних завдань українського мистецтвознавства та культурології.

На сьогоднішній час специфіка українського вокального виконавства, а звідси – окремих виконавсько-педагогічних шкіл, ще недостатньо досліджені. Хоча в умовах духовного відродження України розвиток музичного мистецтва і пов'язані з ним зміни у реформуванні вищої музичної освіти набувають особливого значення.

